

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Halina Kuryło

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku P. K. i M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 maja 2012 r.,

zażalenia wnioskodawczyni M. R. na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 30 listopada 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2011 r. Sąd Apelacyjny Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił apelację płatnika składek M. R. od wyroku Sądu Okręgowego Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 października 2011 r., oddalającego odwołanie M. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 2011 r. obejmującej zainteresowanego P. K. ubezpieczeniami społecznymi z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o świadczenie usług u płatnika M.R.

Podstawą odrzucenia apelacji było jej wniesienie przez radcę prawnego reprezentującego M. R. po terminie wynikającym z art. 369 § 2 k.p.c. W dniu 6

października 2011 r. aplikant radcowski działający z upoważnienia radcy prawnego, wniósł po ogłoszeniu wyroku przez Sąd Okręgowy ustnie do protokołu o doręczenie uzasadnienia tego wyroku. W dniu 28 października 2011 r. uzasadnienie wyroku zostało doręczone pełnomocnikowi wnoszącej zażalenie, który 3 listopada 2011 r. wniósł apelację w imieniu M. R. W ocenie Sądu Apelacyjnego z art. 466 k.p.c. a *contrario* wynika, że prawo ustnego złożenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem nie przysługiwało stronie reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika. W związku z tym nieskuteczny był wniosek pełnomocnika o sporządzenie uzasadnienia zgłoszony po publikacji wyroku Sądu Okręgowego. Jeżeli strona nie zażądała skutecznie sporządzenia uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia jego sentencji, to termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia (art. 369 § 2 k.p.c.). Termin do złożenia pisemnego wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 6 października 2011 r. upłynął w dniu 13 października 2011 r. W rozpoznanej sprawie strona (płatnik) nie zażądała skutecznie sporządzenia uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia jego wyroku, przeto termin do wniesienia przez nią apelacji biegł od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia, tj. od dnia 13 października 2011 r. W konsekwencji termin do wniesienia apelacji upłynął w dniu 27 października 2011 r., a profesjonalny pełnomocnik wniósł w imieniu M. R. apelację w dniu 3 listopada 2011 r., a zatem po upływie ustawowego terminu. To, że Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo uznał za skuteczny wniosek o uzasadnienie, a następnie doręczył wyrok z uzasadnieniem stronie tego żądającej, nie miało wpływu na bieg terminu do wniesienia apelacji, który w sprawie biegł od dnia, w którym upłynął termin do pisemnego zażądania sporządzenia uzasadnienia i jego doręczenia wraz z wyrokiem. Błędne działanie Sądu pierwszej instancji, polegające na niezastosowaniu sankcji w postaci odrzucenia środka odwoławczego, nie może sanować uchybienia skarżącego w zakresie przekroczenia terminu do wniesienia środka odwoławczego i wyłączenia sankcji przewidzianej w art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie M. R. domagała się jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz przyznania jej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego

według norm przepisanych, zarzucając naruszenie: 1/ art. 87 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP polegające „na wyjściu przez Sąd Apelacyjny poza dopuszczalne granice wykładni, skonstruowaniu normy nieprzewidzianej przez ustawodawcę i oparcie rozstrzygnięcia na tej normie”, 2/ art. 466 k.p.c. przez błędną wykładnię i uznanie, że przepis ten uniemożliwia pełnomocnikowi profesjonalnemu złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku ustnie do protokołu rozprawy publikacyjnej, 3/ art. 328 k.p.c. w związku z art. 466 k.p.c. przez ich błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, iż pełnomocnik wnoszącej zażalenie nie złożył skutecznie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, 4/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. przez wydanie uzasadnienia bez wyjaśnienia w stopniu wystarczającym podstawy prawnej rozstrzygnięcia, 5/ art. 369 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, 6/ art. 369 § 2 k.p.c. przez jego zastosowanie pomimo braku przesłanek jego zastosowania, 7/ art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. przez ich zastosowanie pomimo braku przesłanek do ich zastosowania.

Zdaniem wnoszącej zażalenie, interpretacja art. 328 k.p.c. w zw. z art. 466 k.p.c. nie może prowadzić do uznania, że pełnomocnik reprezentujący stronę w postępowaniu odrębnym z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie ma uprawnienia do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku do protokołu posiedzenia publikacyjnego. Ograniczenie tego rodzaju musiałyby wynikać wprost z treści przepisu lub dać się z niego wywieść przy uwzględnieniu celu i systematyki spornej regulacji. Przyjęty przez Sąd Apelacyjny sposób wykładni językowej oraz wykładni logicznej art. 466 k.p.c. *a contrario* nie uwzględnia dyrektyw wykładni systemowej oraz celowościowej, co prowadziło do ustalenia niewłaściwego znaczenia przedmiotowej normy prawnej i nieuprawnionego jej rozszerzenia. Zdaniem wnoszącej zażalenie, brak jest podstaw do uznania, że celem art. 466 k.p.c. jest cokolwiek ponad polepszenie sytuacji procesowej pracownika (ubezpieczonego), w szczególności by było nim pogorszenie sytuacji procesowej strony działającej przez profesjonalnego pełnomocnika w porównaniu do sytuacji procesowej tej strony w postępowaniu zwykłym, przez uniemożliwienie jej złożenia ustnie do protokołu posiedzenia przeznaczonego na publikację wyroku wniosku o sporządzenie uzasadnienia tego wyroku, co miało miejsce w sprawie. W postępowaniu zwykłym strona ta lub reprezentujący ją pełnomocnik mógłby złożyć

wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku do protokołu posiedzenia wyznaczonego w celu jego publikacji. Żadnych ograniczeń w tym względzie nie zawiera art. 328 § 1 k.p.c., ograniczając zgłoszenie przedmiotowego wniosku jedynie terminem. Tym samym należało uznać, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia został złożony skutecznie, co oznaczało, że termin do wniesienia apelacji powinien być liczony na podstawie art. 369 § 1 k.p.c., a nie jak przyjął Sąd Apelacyjny, zgodnie z art. 369 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest nieuzasadnione. Pełnomocnik strony, który legitymuje się profesjonalnym statusem prawniczym (adwokata lub radcy prawnego), powinien znać podstawowe zasady cywilnego prawa procesowego i wykazywać się wymaganymi umiejętnościami profesjonalnego wykonywania za reprezentowaną stronę obowiązków procesowych, w tym stosować się do zasady pisemnego składania pism procesowych, obejmujących wnioski i oświadczenia stron składane poza rozprawą (art. 125 § 1 k.p.c.). Z wymienionego przepisu wynika procesowy obowiązek składania wniosków i oświadczeń stron poza rozprawą na piśmie, tj. z zachowaniem warunków wymaganych od pism procesowych, które w szczególności wymagają podpisu strony lub jej pełnomocnika procesowego (art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c.), z jedynym wyjątkiem z art. 466 k.p.c., który jako przepis szczególny nie podlega wykładni rozszerzającej.

W rozpoznanej sprawie nie podlegało kwestii, że profesjonalny pełnomocnik strony (działający z jego upoważnienia pełnomocnik substytucyjny) już po zamknięciu rozprawy oraz po ogłoszeniu wyroku wraz z ustnym wskazaniem zasadniczych motywów wydanego orzeczenia, tj. niewątpliwie poza rozprawą w rozumieniu art. 125 § 1 k.p.c., złożył ustnie „do protokołu” zamkniętej rozprawy wniosek o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, przez co naruszył rygor pisemności wymagany od wniosków składanych poza rozprawą. Ten wymieniony wniosek ustny był złożony i przyjęty w istocie rzeczy „poza protokołem” zamkniętej rozprawy, a w szczególności nie został opatrzony podpisem strony ani jej pełnomocnika. Niezachowanie rygoru pisemności sprawiało, że wniosek ten nie

wywoływał skutków w zakresie biegu terminów wymaganych do skutecznego zaskarżenia wyroku w rozumieniu art. 328 § 1 k.p.c. w związku z art. 369 k.p.c. W judykaturze utrwalone jest stanowisko, że profesjonalny pełnomocnik procesowy strony nie może zgłosić ustnie do protokołu wniosku o doręczenie orzeczenia, które w imieniu reprezentowanej strony zamierza zaskarżyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2000 r., I PKN 579/99, OSNP 2001 nr 15, poz. 488 i z 21 kwietnia 2005 r., I PZ 44/04). Wbrew chybnemu zarzutowi zażalenia o rzekomo niekonstytucyjnym wykreowaniu „normy nieprzewidzianej przez ustawodawcę” taka linia orzecznictwa ma oparcie w wyżej wskazanych przepisach procedury cywilnej, dlatego bez zmiany obowiązującego stanu prawnego w zakresie wymaganej pisemnej formy składania przez pełnomocników procesowych wniosków poza rozprawą, uwzględnienie zażalenia nie było możliwe. W konsekwencji Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.